

INNSPILL TIL BARNEVERNINSTITUSJONSUTVALGET

Norsk Barnevernsamband er en snart 100 år gammel uavhengig sammenslutning som samler organisasjoner, arbeidsplasser og enkeltpersoner som har fokus på barnevern i bred forstand.

Vi har 10 *verdier for godt barnevernsfaglig arbeid*. De faglige verdiene er ment som felles faglige idealer å strekke seg mot for barnevernsarbeidere. De skal støtte opp om at intensjoner om samarbeid og best mulig hjelp til barn og familien i kontakt med barnevernet realiseres, men vi vil understreke at det er et politisk ansvar for at rammebetingelsene for et godt barnevern er til stede.

Tre av verdiene har særlig relevans for institusjonsbarnevernet:

2. *Gi barnet trygghet og støtte*
6. *Gi barnet stabilitet og kontinuitet*
7. *Flytting skal bedre omsorgssituasjonen*

Vurdering av tilstanden i barnevernets institusjonstilbud

Overordnet:

- Det er barn og unge med store hjelpebehov på institusjoner. De med mest sammensatte utfordringer kommer oftere på institusjon enn i fosterhjem. Mange barn på institusjon har flere fosterhjemsopphold bak seg og har opplevd flere relasjonsbrudd.
- Barneombudets undersøkelse fremkommer det at mange av barna opplever seg som stemplet og litt på utsiden av samfunnet. Vi må her tenke på hvordan vi beskriver institusjon. Det gjør noe med barna og ungdommene.
- Menon Economics har på oppdrag fra Bufdir sett på hva som gjør at kommuner velge institusjon fremfor fosterhjem. Kommunene begrunner det i barn og unges egne ønsker og at det er vanskelig å finne egnede fosterhjem. Vi må anerkjenne denne gruppen barn og unge som har behov for institusjon.
- Bekymring knyttet til om terskelen er for høy for å søke institusjonsplass. Mange ungdommer på inst. burde ha fått hjelp tidligere. I snitt har de hatt hjelpetiltak i 7 år før plassering på institusjon. Vi kan spørre oss: Virker ikke hjelpetiltakene? Prøves det hjelpetiltak for lenge?
- Det finnes flere eksempler på «beste praksis» når det gjelder institusjoner: tydelig ledelse, strukturert arbeid, og der barn og ungdommer beskriver grad av trygghet. I Rambøl sin undersøkelse for Bufdir 2016 beskriver 8-10 at de opplever en grad av trygghet når de bor på institusjon. Tilsvarende framkommer også i Barnevernutvalget sin undersøkelse i 2022. Vi må tilrettelegge for barn på institusjon ut fra kunnskapen vi har om hva som gir stabil omsorg og behandling.

Før innflytting:

- Varierende kompetanse knyttet til vurdering av hva som er det riktige tiltaket, og behovet for kapasitetsutnyttelse av institusjonsplassene kan medføre at «en plass blir en plass».
- Kartlegging av fysisk og psykisk helse er i liten grad gjort før innflytting på institusjon. Kan føre til flere flyttinger for barnet da manglende kunnskap bidrar til manglende treffsikkerhet når det gjelder tiltak.

Under opphold:

- Det krever spesialisert kompetanse og erfaring for å arbeide på barneverninstitusjon og fokuset på innholdet i institusjonstilbudet er særdeles viktig. Det er barn som har erfaringer i livet som påvirker deres væremåte og uttrykk. Kraftige uttrykk som vi er opptatt av å forstå grunnen til – og som allikevel er krevende å forholde seg til både for barnet og de voksne rundt.
- Institusjoner blir stående uten nødvendig bistand fra psykisk helsevern eller somatikken. Vi kan stille oss spørsmålet hva skal innholdet i institusjonstilbudet være?
- Stor variasjon av kommunal barneverntjeneste sin oppfølging av barn på institusjon; både i forkant, under og etter opphold på institusjon. Det er en rettssikkerhetsmessig utfordring. Vi har barn på institusjon som ikke vet hvor de skal bo om en måned.

Synspunkter på hvilke utfordringer utvalget bør legge særlig vekt på i sitt arbeid

- Det er en utfordring at institusjonstilbud blir beskrevet som «siste utvei». Det må legges til grunn at det alltid er barn og ungdom som er i behov av et institusjonstilbud og for noen barn og unge er dette det beste tilbudet i en periode av livet. En grunnholdning som er nødvendig å ha med seg inn i utvalget sitt arbeid. For å si som en av ungdommene våre sa etter tre år på inst: «Jeg kom inn som en skadet måkeunge og nå har jeg fått vinger og kan fly». Så vi i NBS har tro på institusjon som tiltak.
- Se på institusjonsopphold som et kortsiktig tiltak som kan bidra til kartlegging, stabilisering og tilrettelegging for hjemflytting eller flytting til fosterhjem.
- Se på institusjon som et langsiktig tilbud: sikre barna stabilitet og kontinuitet i deres omsorgssituasjon over tid.
- Se på mangelen på kunnskap om det enkelte barn før innflytting på institusjon
- Se på utformingen av skreddersydde tiltak for barn og unge på institusjon. Anskaffelsen av disse tiltakene må gjøres ved å bygge opp mindre institusjoner og mer tilpassede institusjoner, og anbud avskaffes som en måte å gi barn og unge tiltak på. Det er utfordrende å bygge opp gode tiltak ved å svare ut søknader på mail. For mange barn flytter fra institusjon til institusjon. Barn fortjener stabilitet når de flyttes ut av egen familie.

Informasjon om relevante, pågående prosesser som omfattes av utvalgets mandat

- Økning av kommunal egenandel for institusjon ikke nødvendigvis bare positivt da institusjon kan bli valgt som siste utvei og ikke det beste tilbudet grunnet kostnadsbildet.
- Sentrale bestemmelser om rettigheter og tvang er flyttet fra forskrift til lov.
- Nye tvangsprotokoller er utarbeidet for å sikre bedre kvalitet og synliggjøre barnas stemme.
- Overordne krav til kvalitet er flyttet fra forskrift til lov og det stilles krav til godkjenning også av statlige institusjoner.
- Inntatt en tydeligere hjemmel til å kartlegge barn under opphold på institusjon for å kunne tilpasse tilbudet til barnet underveis i oppholdet
- Ny hjemmel for å gi forskrift om barneverntjenesten sin plikt til å følge opp barn på institusjon.
- Tverrfaglig helsekartlegging kan tilbys av Bufetat. Stortinget bedt regjeringen utrede at det offentlige har plikt til å tilby tverrfaglig helsekartlegging når kommunene ber om det.
- Innføring av standardisert forløp på institusjoner.
- Innføring av «Trygghet og sikkerhet» ved institusjonene

Med hilsen
Norsk barnevernssamband

Mari Holth
Styreleder

Elin Flatebø
Styremedlem